

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 kwietnia 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Elżbieta Uznańska
Sędziowie:	SSA Barbara Górczanowska SSA Grzegorz Kręzolek (spr.)
Protokolant:	st.sekr.sądowy Katarzyna Wilczura

po rozpoznaniu w dniu 22 kwietnia 2015 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa A. S. (1)

przeciwko M. Ł. (1)

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach

z dnia 31 października 2014 r. sygn. akt I C 699/14

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 5 400zł (pięć tysięcy czterysta złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.**

Sygn. akt : I ACa 147/15

UZASADNIENIE

A. S. (1), w pozwie skierowanym przeciwko M. Ł. (1), domagał się pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego, w postaci aktu notarialnego sporządzonego w dniu 20 grudnia 2011r przed notariuszem M. P. - rep. (...), zaopatrzonego w klauzulę wykonalności, postanowieniem Sądu Rejonowego w Kielcach z dnia 27 czerwca 2012r , w sprawie o sygnaturze VII Co 442/12. Wniósł również o obciążenie przeciwnika procesowego kosztami postępowania.

Uzasadniając zgłoszone żądanie wskazał , że we wskazanym wyżej akcie , poddał się egzekucji w zakresie obowiązku zapłaty na rzecz pozwanego sumy 2 300 000 złotych do dnia 3 stycznia 2012r , tym nie mniej to oświadczenie zostało złożone w warunkach wyłączających swobodne powzięcie i wyrażenie woli albowiem pozwany nękał go i kierował

wobec niego groźby karalne dotyczące jego i członków jego rodziny. Wobec powyższego zachowania powód złożył wobec M. Ł. (1) oświadczenie, , którym z powodu tych gróźb , wywołujących realny stan obawy , uchylił się od skutków prawnych oświadczeń woli zawartych w tym akcie.

Jako podstawę normatywną swojego roszczenia wskazał art. 840 § 1 pkt 1 i 2 kpc.

Odpowiadając na pozew M. Ł. (1) domagał się oddalenia powództwa oraz obciążenia powoda kosztami procesu.

W swoim stanowisku wskazywał po pierwsze , że podstawą uwzględnienia żądania zawartego w pozwie nie może być art. 840 §1 pkt 2 kpc albowiem A. S. (1) nie wskazał w podstawie faktycznej powództwa na takie zdarzenie , które miałyby nastąpić po powstaniu tytułu wykonawczego i którego konsekwencją miałyby być wygaśnięcie zobowiązania nim stwierdzonego ani też takiego w oparciu o które nie mogłoby być ono egzekwowane.

Taką podstawą nie może być , jego zdaniem , także norma art. 840 §1 pkt 1 kpc , skoro powód nie kwestionuje samej czynności prawnej - umowy powierniczego nabycia nieruchomości - zawartej pomiędzy stronami w dniu 8 września 2011 r , która jest źródłem obowiązku zwrotu pieniędzy przekazanych mu na to nabycie przez pozwanego , co do którego A. S. poddał się egzekucji.

Argumentował ponadto , że wbrew twierdzeniom byłego kontrahenta nie kierował wobec niego gróźb karalnych , w relacjach z nim zabiegał jedynie o zwrot swoich pieniędzy.

Oświadczenie o uchyleniu się od skutków oświadczenia woli na które powołuje się powód zostało przez niego złożone dopiero po tym , kiedy za pośrednictwem ustanowionego pełnomocnika, zażądał zwrotu dłużnej sumy.

W reakcji na stanowisko M. Ł. (1) A. S. (1) zmodyfikował swoje stanowisko procesowe o tyle , że odwołując się do treści oświadczenia o uchyleniu się od skutków oświadczeń woli twierdził , że objął nim zarówno oświadczenie o uznaniu wiarygodności pozwanego i o poddaniu się egzekucji zawarte w akcie notarialnym z dnia 20 grudnia 2011r , jak również oświadczenie zawarte w umowie z 8 września 2011r albowiem groźby karalne pozwany kierował wobec niego już od września tego roku, a stan taki trwał nieprzerwanie do końca marca 2013r , zarówno w prowadzonej naówczas przez powoda kancelarii notarialnej w K. , jak i parokrotnie w miejscu jego zamieszkania.

Zdaniem powoda , samo złożenie oświadczenia o uchyleniu się od skutków oświadczeń woli jest wystarczające do tego by znieść ich skutki prawne ze skutkiem wstecznym. Ostatecznie , jako podstawę normatywną dochodzonego roszczenia , wskazał art. 840 §1 pkt 1 kpc.

M. Ł. (1) odnosząc się zmiany stanowiska powoda wskazał dodatkowo na treść oświadczenia powoda o uchyleniu w którym jako okres w którym miały być kierowane groźby, A. S. (1) opisał ten, określony datami - listopad 2011 - kwiecień 2013r , a zatem nie obejmujący czasu, w którym zawierana była pomiędzy stronami umowa powiernicza.

Wyrokiem z dnia 31 października 2014r Sąd Okręgowy w Kielcach oddalił powództwo i zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 7217 zł tytułem kosztów procesu.

Sąd I instancji ustalił następujące fakty istotne dla rozstrzygnięcia:

Począwszy od 2009r pozwany M. Ł. (1) współpracował z A. S. (1) w ramach której to współpracy powód miał mu pomagać w inwestycjach na rynku nieruchomości w Polsce.

W dniu 8 września 2011r została zawarta pomiędzy nimi umowa powierniczego nabycia nieruchomości w K. , w ramach której powód miał kupić dla pozwanego nieruchomość o cechach bliżej w umowie opisanych za cenę nie wyższą niż 300 000 złotych. W tym celu M. Ł. (1) przekazał A. S. (1) kwotę 2 300 000 złotych , której odbiór ten pokwitował.

W akcie notarialnym z dnia 20 grudnia 2011r rep. A. nr (...) sporządzonym przez notariusza M. P. , strony oświadczyły zgodnie , że w dniu 8 września 2011r zawały umowę powierniczego nabycia nieruchomości na podstawie której M. Ł. (1) przekazał A. S. (1) kwotę 2 300 000 złotych, w celu osiągnięcia celu inwestycyjnego. Strony stwierdziły , iż w związku

z tym pozwanemu przysługuje wobec powoda roszczenie o zwrot powierzonej sumy , a obowiązek ten powinien on wykonać do dnia 3 stycznia 2012r. Co do niego A. S. (1) poddał się w tym akcie egzekucji na podstawie art. 777 §1 pkt 4 kpc

Ponadto , działając także imieniem żony , D. S. , wyraził zgodę, by w sytuacji nie wywiązania się przez powoda z tego zobowiązania, M. Ł. (1) zaspokoił wynikającą stąd wierzytelność pieniężną ze służącego małżonkom S., prawa własności nieruchomości do nieruchomości położonej w miejscowości M. , oznaczonej jako działka ewidencyjna nr (...), objętej księgą wieczystą nr (...).

Postanowieniem z dnia 27 czerwca 2012r , Sąd Rejonowy w Kielcach , w sprawie o sygnaturze VII CO 442/12 nadał temu aktowi klauzulę wykonalności, w zakresie obowiązku jaki przyjął na siebie wobec pozwanego powód.

A. S. (1) nie zwrócił M. Ł. (1) powierzonej kwoty w terminie. Już od końca grudnia 2011r pozwany zaczął domaga się tego zwrotu , kontaktując się z dłużnikiem telefonicznie jak i osobiście. W tym celu zaczął także przyjeżdżać do, naówczas prowadzonej przez A. S. kancelarii notarialnej w K..

Podczas rozmów był zdenerwowany , a nawet wzburzony , głośno wyrażając swoje żądanie zwrotu pieniędzy, także w obecności pracowników i klientów kancelarii.

Z dalszych ustaleń Sądu Okręgowego wynika , iż z inicjatywy powoda , Prokuratura Rejonowa w Starachowicach prowadziła śledztwo w sprawie mających mieć miejsce w lecie 2012 w K. , grózb karalnych , kierowanych przez pozwanego wobec byłego kontrahenta , zmierzających do wymuszenia zwrotu wskazanej wyżej wierzytelności pieniężnej tj. w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa z art. 191 §2 kk. .Postępowanie zostało umorzone postanowieniem z dnia 2 października 2014r wobec braku znamion czynu zabronionego.

W piśmie datowanym na 12 sierpnia 2013r , przesłanym M. Ł. (1) w dniu 13 sierpnia 2013r , A. S. (1) złożył oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli o uznaniu wierzytelności w kwocie 2 300 000 złotych , przysługującej pozwanemu na podstawie umowy stron z dnia 8 września 2011r , a także o poddaniu się egzekucji, w zakresie obowiązku zwrotu tej sumy , zawartych w akcie notarialnym z dnia 20 grudnia 2011r , sporządzonym przez notariusza M. P..

W oświadczeniu tym powód wskazał , iż składając te oświadczenia działał pod wpływem grózb karalnych , polegających na zastraszaniu porwaniem i dokonaniem czynów prowadzących do uszczerbków na zdrowiu powoda i członków jego najbliższej rodziny. Zgodnie z tym oświadczeniem autorem tych grózb był pozwany, a były one formułowane w okresie od listopada 2011 do kwietnia 2013r

Rozważania prawne rozpoczął Sąd od przedstawienia warunków w jakich , w oparciu o normę art. 840 §1 pkt 1 kpc może dojść do uwzględnienia żądania pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności , wskazując , że tego rodzaju podstawą może być zakwestionowanie przez dłużnika źródła powstania obowiązku co do którego poddał się egzekucji w akcie notarialnym.

Stanął przy tym na stanowisku , że może nim być, skuteczne pod względem prawnym uchylenie się od skutków oświadczenia woli zawartego w tej czynności prawnej, która jest podstawą tego obowiązku , tym nie mniej samo złożenie takiego oświadczenia , jak twierdzi powód nie jest wystarczającym dla wywołania skutku niweczącego ważność czynności dokonanej przez dłużnika z drugą stroną. To , czy taki skutek nastąpił , jest przedmiotem oceny Sądu w sprawie , w której kontrahent dłużnika podnosi zarzut braku podstaw do uchylenia.

Zdaniem Sądu I instancji, A. S. (1) nie wykazał w postępowaniu , że M. Ł. (1) kierował do niego groźby karalne , a wobec tego powód nie mógł skutecznie uchylić się od oświadczeń woli zawartych w akcie notarialnym w którym uznał obciążający go dług w zakresie zapłaty kwoty 2 300 000 złotych i poddał się egzekucji, w zakresie jego realizacji.

Sąd , zwracając uwagę na zamianę stanowiska powoda w trakcie procesu , w odniesieniu do tego , jaki był zakres jego oświadczenia o uchyleniu się od skutków oświadczenia woli wskazał także , iż w jego ocenie oświadczenie o uchyleniu

się od skutków oświadczeń woli dotyczyło jedynie tych , które zawarł on w akcie notarialnym z 20 grudnia 2011r , a próba zakresowego jego rozciągnięcia na oświadczenie woli zawarte w umowie powierniczej utwierdza jedynie ocenę , że depozycje powoda o groźbach karalnych jakie miał kierować wobec niego M. Ł. są niewiarygodne .

Podkreślił także - odwołując się do relacji świadków , współpracowników powoda z kancelarii notarialnej , którą wówczas jeszcze prowadził , że wizyty pozwanego w niej, mające miejsce od lutego 2012r i ostre domaganie się zwrotu powierzonych pieniędzy nie przybrało charakteru gróźb o jakich mowa w art. 87 kc

Podstawą rozstrzygnięcia o kosztach procesu była norma art. 98§1 i 3 kpc oraz wynikająca z niej , w zakresie ich rozliczenia pomiędzy stronami , zasada odpowiedzialności za wynik sprawy.

W apelacji od tego orzeczenia, kwestionując je w całości , A. S. (1) domagał się jego zmiany i uwzględnienia powództwa oraz obciążenia przeciwnika procesowego kosztami postępowania.

Środek odwoławczy został oparty na następujących zarzutach :

- naruszenia prawa procesowego, w sposób mający istotny wpływ na wynik sprawy , a to art. 233 §1 kpc w następstwie nietrafnego uznania , że nie zachodzą podstawy do stwierdzenia , że apelujący skutecznie uchylił się od skutków złożonych przez siebie oświadczeń woli na skutek ich wady do której się odwoływał.

- art. 88 §1 kc jako konsekwencji wadliwego przyjęcia , że samo złożenie takiego oświadczenia , dokonane w terminie i we właściwej formie , nie niweczy skutków oświadczenia woli ze skutkiem wstecznym , a Sąd jest uprawniony badać na zarzut drugiej strony procesu , czy powoływana wada oświadczenia rzeczywiście miała miejsce.

W odpowiedzi na apelację M. Ł. (1) domagał się jej oddalenia jako niezasadnej, oraz zasądzenia od A. S. (1) kosztów postępowania apelacyjnego.

Rozpoznając apelację , Sąd Apelacyjny rozważył :

Środek odwoławczy powoda nie jest uzasadniony i podlega oddaleniu.

Chybiony jest zarzut naruszenia art. 233 §1 kpc.

Zgodnie z ukształtowanym stanowiskiem Sądu Najwyższego , wypracowanym na tle wykładni tej normy , skuteczne postawienie tego zarzutu wymaga od strony , która ów zarzut powołuje jest wykazanie , w odniesieniu do zindywidualizowanych dowodów na czym polega nieprawidłowość postępowania Sądu w zakresie ustaleń. Nie jest przy tym wystarczające by tym ustaleniom strona przeciwstawiła jedynie własną wersję zdarzeń , jej zdaniem prawdziwą , a przy tym odmienną od tej , na jakiej oparł swoje rozstrzygnięcie , gdy chodzi o podstawę faktyczną, Sąd I instancji.

Obowiązkiem strony jest wskazać , które z kryteriów swobodnej oceny dowodów , spośród wymienionych w art. 233 §1 kpc , zostały przez Sąd naruszone i dlaczego przeprowadzonej oceny nie da się pogodzić czy to zasadami doświadczenia życiowego czy regułami logicznego rozumowania albo dlaczego uzna za wadliwą w odniesieniu do całokształtu zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego.

/ por. bliżej w tej materii, dla przykładu , postanowienie SN z dnia 23 stycznia 2001r , sygn.. IV CKN 970/00 , powołane za zbiorem Lex nr 52753/

Powołanie omawianego zarzutu bez opartej na tych kryteriach polemiki , tak z ustaleniami jak i znajdującej się u ich źródła oceny , czyni polemikę tę dowolną , a sama zarzut pozbawionym usprawiedliwionych podstaw.

Analiza treści motywów apelacji powoda każe ocenić , że stawiając omawiany zarzut A. S. (1) zaniechał w zupełności wskazania przyczyn , które byłyby podstawą do podważenia oceny dowodów przeprowadzonej przez Sąd Okręgowy. Zaniechanie samo przez się wyklucza możliwość uznania go za usprawiedliwiony.

Odparcie tego zarzutu ma m. in. tę konsekwencję , iż ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd jako poprawne i kompletne , a przy tym niesprzeczne z treścią ze branego w sprawie materiału dowodowego , Sąd Apelacyjny poprzynjuje za własne.

Nie ma też racji A. S. (1), stawiając zaskarżonemu orzeczeniu zarzut naruszenia art. 88 §1 kc

Składając wobec pozwanego oświadczenie o uchyleniu się od skutków oświadczenia woli, zawarte w piśmie z dnia 12 sierpnia 2013r powód powołał się na wadę oświadczeń woli o uznaniu wierzytelności pozwanego w zakresie dysponowania przez niego wobec powoda wierzytelnością pieniężną w kwocie 2 300 000 złotych oraz poddania się egzekucji w zakresie obowiązku jej zwrotu , zawartych w akcie notarialnym z dnia 20 grudnia 2012r. Wskazywał przy tym na fakt kierowania wobec niego przez beneficjenta tej wierzytelności gróźb karalnych w rozumieniu art. 87 kc, w okresie pomiędzy listopadem 2011r i kwietniem 2013r / por. k. 13- 14 akt /

Treść tego oświadczenia wyklucza zatem , by identyfikowana w nim wada oświadczenia woli obejmowała oświadczenia powoda w umowie powierniczej z 8 września 2011r , która stała się źródłem obowiązku świadczenia kwoty , powierzonej mu przez M. Ł. (1) dla zrealizowania celu dla którego umowa ta została zawarta.

Wbrew odmiennej ocenie apelanta ma zatem rację Sąd I instancji wskazując , że pismo powoda z 12 sierpnia 2013r , przez prymat całości jego treści , można odnosić jedynie do tych oświadczeń woli , które zawarte zostały w akcie notarialnym z 20 grudnia 2011r.

Po wtóre , chybionym jest zapatrywania powoda , zgodnie z którym samo złożenie oświadczenia o uchyleniu się od skutków oświadczenia woli o ile jest złożone w terminie i wymaganej przez ustawę formie , niweczy konsekwencje prawne czynności w ramach której było składane , pozostając obarczone twierdzoną wadą , ze skutkiem wstecznym.

Wada tego rodzaju na którą powołuje się powód uruchamia jedynie sankcję wzruszalności takiej czynności. Pozostaje ona czynnością ważną ale podważalną w tym sensie , że zainteresowany może się uchylić od skutków wadliwie złożonego oświadczenia woli , realizując w ten sposób swoje prawo kształtujące.

Tym nie mniej , samo jego złożenie nie prowadzi do skutku na jaki powołuje się apelujący albowiem pozwany w sporze, domagając się oddalenia powództwa , podniósł zarzut braku podstaw jego złożenia.

Zarzut ten otworzył drogę i zobowiązywał Sąd I instancji do badania czy rzeczywiście podstawy takie istniały , w szczególności czy A. S. (1) działał, składając oświadczenia zawarte w akcie notarialnym z dnia 20 grudnia 2011r , pod wpływem gróźb karalnych kierowanych do niego przez pozwanego , w sposób , który rzeczywiście rodził po stronie adresata - stan obawy , wpływający na sam fakt i treść złożonych wówczas oświadczeń.

Ustalony w sprawie stan faktyczny, przeczy temu , aby groźby takie były , w okresie wskazanym w piśmie powoda z 12 sierpnia 2013r do niego przez pozwanego kierowane . Jego zachowania podejmowane w czasie , jak wynika z tych okoliczności , już po zawarciu aktu notarialnego, nie wykroczyły poza ramy zwykłego , chociaż nacechowanego usprawiedliwionymi emocjami , zabiegania o zwrot znacznej przeciw kwoty powierzonej powodowi , której ten w terminie wzajemnie uzgodnionym , nie oddał.

Z podanych wyżej przyczyn, w uznaniu apelacji za niezasadną , Sąd Apelacyjny orzekł o jej oddaleniu na podstawie art. 385 kpc w zw z art. 87 i 88 §1 kc.

O kosztach postępowania apelacyjnego, Sąd II instancji orzekł na podstawie art. 98 §1 i 3 kpc w zw z art. 108 §1 i 391 §1 i wynikającej z niej zasady odpowiedzialności za wynik sprawy.

Kwota należna z tego tytułu od powoda M. Ł. (1) , uwzględniając wartość przedmiotu zaskarżenia , została ustalona na podstawie §6 pkt 7 w zw. z §12 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia MS w sprawie opłat za czynności radców prawnych [...] z dnia 28 września 2002r [jedn. tekst DzU z 2013 poz. 490]